

ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY MAŁYCH MIAST POMORZA ZACHODNIEGO PO PRZYSTĄPIENIU POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie

Przedmiotem pracy są wybrane małe miasta oraz poszukiwanie metody, która w uporządkowany sposób pozwoli dokonać oceny zmian rozwojowych zachodzących w ich przestrzeni. Bieżące monitorowanie zmian funkcjonalno-przestrzennych zachodzących w niewielkich ośrodkach osadniczych zdaje się być kluczowym elementem do trafnej diagnozy aktualnych problemów oraz budowania aktualnych i celowych strategii rozwoju miasta.

Wybór badanych ośrodków miejskich został dokonany w oparciu o następujące kryteria: lokalizacja - Pomorze Zachodnie, grupa małych miast - ośrodki posiadające prawa miejskie, kryterium formalne - maksymalnie 20 tysięcy mieszkańców, zróżnicowana skuteczność w aplikowaniu o fundusze unijne, zróżnicowane warunki naturalne, zróżnicowane powiązania komunikacyjne z centralnymi ośrodkiem wojewódzkim – Szczecinem oraz zróżnicowana wartość dziedzictwa kulturowego. Nacisk na różnorodność poszczególnych ośrodków spowodowany jest potrzebą uwzględnienia czynników endogenicznych i egzogenicznych mających wpływ na zachodzące zmiany przestrzenne. Dzięki temu opracowana metoda ma szansę mieć charakter uniwersalny.

Celem podjętych badań była ocena zmian funkcjonalno-przestrzennych zachodzących w wybranych miastach Pomorza Zachodniego w zakresie zgodności ich realizacji z ideą zrównoważonego rozwoju oraz oceny ładu zintegrowanego tych miast. Przedstawione w niniejszej rozprawie badania rozwoju małych miast umożliwiły ich szeroką, wieloaspektową obserwację. Zastosowanie autorskiego modelu monitorowania rozwoju miast (MMRM) dostosowanego do możliwości pozyskania danych na poziomie gminy pozwoliło na dokonanie oceny stanu ładu zintegrowanego w badanych jednostkach osadniczych. Bogaty materiał badawczy i dokumentacyjny zebrany dla 10 wyselekcjonowanych do badań małych miast województwa zachodniopomorskiego pozwolił na sformułowanie wielu wniosków natury zarówno ogólnej jak i szczegółowej, które można dodatkowo scharakteryzować jako poznawcze i praktyczne. Zebrany materiał badawczy pozwolił na spełnienie pośredniego celu pracy: stworzenia narzędzi badawczych pozwalających na bieżącą ocenę jakości efektów rozwoju, w szczególności wobec alokacji środków zewnętrznych.

Wyniki badań dotyczących tendencji rozwojowych badanych małych miast, zestawione z dogłębną analizą projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, potwierdzają postawioną na wstępie dysertacji tezę mówiącą, że: finansowanie ze środków zewnętrznych projektów na terenie małych miast, sprzyja realizacji idei zrównoważonego rozwoju pod warunkiem ukierunkowania nakładów na działania stymulujące rozwój.

Tendencje przemian funkcjonalno-przestrzennych wybranych miast Pomorza Zachodniego wskazują na pewne działania zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju miast, jak i takie, które są sprzeczne z jej założeniami. Przeprowadzona analiz wskazuje, że główną przyczyną niezyskania satysfakcjonujących rezultatów projektu jest brak odpowiedniego monitoringu oraz odpowiedniego systemu ewaluacji realizowanych projektów, który dawałby możliwość modyfikacji założeń zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami. Wnioski płynące z przeglądu działań i realizacji projektu potwierdzają drugą tezę badawczą dysertacji: Bieżący monitoring czynników stymulujących i hamujących rozwój zrównoważony oraz dostosowanie systemu planowania do zmieniających się uwarunkowań zwiększa efektywność wykorzystania środków na cele inwestycyjne i społeczne.

W efekcie przeprowadzonych badań i analiz wskazano najważniejsze cechy, którymi charakteryzować się powinien system monitorowania rozwoju miast oraz działania stymulujące rozwój zrównoważony małych miast.

Szczecin 6 maja 2019 r.

mgr inż. arch. Katarzyna Krasowska

